

Een schat aan informatie, klaar om te benutten

CBS Microdata in beeld

Universitair hoofddocent Anne Gielen onderzocht de langetermijneffecten van het aanpassen van de arbeidsongeschiktheidsvoorziening in de jaren negentig. Alle gegevens waren er al, bij CBS Microdata Services.

Marika de Bruijne

Anne Gielen foto Karoly Effenberger

Midden jaren negentig leidde een grote beleidshervorming in Nederland ertoe dat de arbeidsongeschiktheidsvoorziening minder generoos werd. Gielen (Erasmus Universiteit Rotterdam) vertelt: “We hebben bestudeerd of er een direct verband bestaat tussen uitkeringsafhankelijkheid bij ouders en de kans op economisch succes van hun kinderen op latere leeftijd. We keken in het bijzonder naar de individuen die een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvingen midden jaren negentig tijdens de beleidshervorming. We maakten gebruik van verschillende data die het CBS beschikbaar stelt via de remote access voorziening: informatie over economische uitkomsten zoals werk, loon of uitkeringsontvangst, maar ook informatie over onderwijsniveau, medicatiegebruik en criminele activiteiten.” Door CBS Microdata Services zijn

deze gegevens onderling koppelbaar op microniveau. “Dankzij de koppeling van de gegevens van de ouders met die van hun kinderen, kon heel specifiek gekeken worden naar intergenerationale effecten, hoe de situatie van een ouder de toekomstige situatie van een kind beïnvloedt. Dit, en het feit dat met de CBS-data gekeken kan worden naar effecten op lange termijn, maakt het werken met de CBS-data uniek”, aldus Gielen.

“De resultaten laten zien dat een lagere arbeidsongeschiktheidsuitkering, of zelfs helemaal geen uitkering meer, positieve gevolgen heeft op de kinderen”, vertelt Gielen. “Wanneer de kinderen zelf volwassen zijn, blijken zij minder vaak afhankelijk van een arbeidsongeschiktheidsuitkering, verdienen ze meer en zijn ze hoger opgeleid. Ook vertonen ze minder vaak crimineel gedrag en hebben ze minder vaak medicatie voor psychische

problemen.” De onderzoekers geven hier drie verklaringen voor: ouders zijn weer gaan werken, waardoor de kinderen meer leren over de arbeidsmarkt, de thuissituatie is verbeterd doordat ouders weer zijn gaan werken, of de kinderen verwachten minder van overheidssteun en anticiperen hierop door meer te investeren in hun onderwijs en latere kansen op de arbeidsmarkt.

Verloop datakoppeling

“De datakoppeling verliep doorgaans heel goed, mede dankzij de uitstekende documentatie en de support van het CBS. Het bewerken van de erg grote datasets in de beperkte computercapaciteit is wel een uitdaging. Advies voor onderzoekers die overwegen om de CBS Microdata te gebruiken? Vooral doen! Het CBS heeft een schat aan informatie liggen, klaar om benut te worden door onderzoekers.”

Het onderzoek “Intergenerational Spillovers in Disability Insurance” is beschikbaar op: www.nber.org/papers/w24296 cbs.nl

Onderzoekers verbonden aan ODISSEI-deelnemers kunnen korting krijgen op het gebruik van CBS Microdata.

GELEZEN

What to keep:

A JISC research data study
Marjan Grootveld

Hoe bepaal je welke onderzoeksdata en documentatie het bewaren waard zijn? JISC deed onderzoek naar criteria, obstakels en mogelijke oplossingen. Het goed leesbare rapport is tweeledig: na een verslag van desk-research, dat ook vier Britse checklists vergelijkt, volgen tien aanbevelingen. Neil Beagrie interviewde hiervoor vertegenwoordigers van kennisinstellingen, repositories, uitgevers en onderzoeksfinanciers. Verfrissend is de aanbeveling om de relatieve kosten en baten te onderzoeken van verschillende niveaus van datacuratie voor de twee voornaamste use cases: reproduceerbaarheid van onderzoek en herbruikbaarheid van de data. De inspanning om data herbruikbaar te maken – en te houden – zou namelijk groter zijn dan die voor reproduceerbaarheid en wetenschappelijke integriteit.

Ook adviseert het rapport dat publicaties altijd met een ‘data availability statement’ naar onderliggende data moeten verwijzen. Hopelijk maakt JISC of Beagrie nog een handzame checklist voor onderzoekers en onderzoekssteuners om data te selecteren.

repository.jisc.ac.uk/7262

COLUMN

Samen kom je verder

Het universitaire beleid was de afgelopen dertig jaar gericht op het bevorderen van excellentie in onderzoek. Dit beleid toont nu zijn keerzijde, zo is te lezen in het recente Rathenau-rapport Excellent is niet gewoon (2018). Er is een academische cultuur ontstaan gericht op competitie. De wedijver speelt vooral tussen individuele onderzoekers, die zeer getraind zijn in het vinden van een specialistische onderzoeksniche in hun vakgebied waar zij belangrijke, nieuwe kennis aan kunnen toevoegen. De nadruk op individuele prestaties is echter niet bevorderlijk geweest voor het streven naar samenwer-

king – tussen onderzoeksgroepen, tussen disciplines en met partijen buiten de academie.

Grootse wetenschap kan juist door samenwerking ontstaan. Recent hebben we daar een prachtig voorbeeld van gezien. De eerste foto van een zwart gat kon alleen worden gemaakt door een wereldwijd consortium van sterrenkundigen en telescoop-eigenaren. Gelukkig begint ook in het brede domein van de sociale en geesteswetenschappen het inzicht te groeien dat gezamenlijk optrekken loont. In het rapport Samen sterker: Beeld van het SSH-domein (2018) roept kwartiermaker Mark Bovens op tot het maken van strategische plannen waarin gestructureerd wordt nagedacht over onderzoeksstrategieën en onderlinge afstemming. Het is belangrijk om aandacht te hebben voor afzonderlijk disciplines binnen de sociale en geesteswetenschappen, én te investeren in inhoudelijke samenwerking over de grenzen van disciplines. Veel maatschappelijke

vraagstukken vragen immers om een multidisciplinaire benadering. Een landelijke visie en onderzoeksagenda is gebaat bij een gemeenschappelijke infrastructuur, één die de toegang tot en hergebruik van data faciliteert, afstemming tussen dataverzamelingen bewaakt, interoperabiliteit van datasets bevordert, helpt bij het onderhouden van cruciale langlopende dataverzamelingen, en verbetering van methoden van dataverzameling mogelijk maakt. Met gepaste trots noem ik ODISSEI, de Open Data Infrastructure for Social Science and Economic Innovations, eind 2016 opgericht op initiatief van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR). Inmiddels heeft ODISSEI 33 deelnemers: faculteiten (sociale wetenschappen, economie en bedrijfskunde, ruimtelijke wetenschappen, gezondheidsbeleid), CentERdata, planbureaus, Netherlands eScience

Center, Nivel, SURFsara en onderzoeksinstituten van NWO en de Koninklijke Akademie van Wetenschappen (KNAW). Alle deelnemers dragen financieel bij aan ODISSEI en onderschrijven daarmee dat data-infrastructuur een gedeeld goed en een gedeelde verantwoordelijkheid is.

ODISSEI heeft inmiddels verschillende faciliteiten voor het veld van de sociale wetenschappen gecreëerd. Een eerste betreft subsidies voor het gebruik van CBS-microgegevens over personen, huishoudens en bedrijven. De reikwijdte van de informatie die de CBS-registers bevatten over

gezondheid, wonen, inkomen, criminaliteit, voorzieningengebruik, enzovoorts, is ongekend. Een tweede faciliteit betreft subsidies voor eigen dataverzamelingen via het LISS panel (Longitudinal Internet studies for the Social Sciences). Uiteraard kunnen de nieuwe data gekoppeld worden aan reeds verzamelde informatie over de panelliden en aan CBS-microgegevens. Een derde betreft de zogenaamde ODISSEI Data Facility (ODF), een gesloten omgeving op de Cartesius supercomputer van SURFsara, waar sociaal wetenschappers hun data kunnen verrijken met die van het CBS en tegelijkertijd gebruik kunnen maken van een buitengewoon groot rekenvermogen. Een faciliteit als de ODF bestaat nergens anders ter wereld.

Door samen te werken, beoogt het consortium van ODISSEI-deelnemers een betere data-infrastructuur te verwezenlijken, die de basis zal zijn voor betere wetenschap, die vervolgens kennis zal inzetten voor een betere samenleving. Alleen gaat het misschien sneller, maar samen kom je verder.

Pearl A. Dykstra

Ik geef de column door aan Maarten van Ham.

Pearl Dykstra

Pearl Dykstra is hoogleraar Empirische Sociologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en vicevoorzitter van de High Level Group van wetenschappers die de Europese Unie adviseren. Dykstra is een internationaal gewaardeerde specialist op het gebied van intergenerationale solidariteit, vergrijzende samenlevingen, gezinsverandering, ouder worden en de levensloop, en eenzaamheid. Naast wetenschappelijk directeur van ODISSEI is ze ook lid van de KNAW en diende ze van 2011-2016 als vicevoorzitter van de KNAW.